

Vreme: 12.07.2026 18:06

Medij: insajder.net

Link: <https://insajder.net teme/do-guse-u-otpadu-kako-se-drzava-zaglavila-sa-problemom-deponija>

Autori: Ana Đurić

Teme: Evropska banka za obnovu i razvoj (EBRD)

Naslov: Do guše u otpadu: Kako se država zaglavila sa problemom deponija

11931

Ana Đurić

Ilustracija Foto: Unsplash/ Daniel Miksha

Problem sa deponijama u Srbiji je tinjajući - baš kao i otpad koji se na njima gomila. Na papiru postoje strategije, planovi i propisi, a institucije navode da se preduzimaju potrebne mere. Ipak, stvarnost na terenu često pokazuje drugačiju sliku. Sa svakim letom i visokim temperaturama, u fokus se vraća isti problem - požari na deponijama i posledice po životnu sredinu. Umesto dugoročnog i sistemskog rešenja, država se, po svemu sudeći, često odlučuje za privremena rešenja, zbog čega se isti problemi ponavljaju. Stručnjaci upozoravaju da su neophodna ozbiljnija ulaganja, bolja kontrola postojećih sistema, ali i promena pristupa - jer ekološki problem jedne zajednice pre ili kasnije postaje problem svih.

Više od milion tona otpada odloženo je tokom 2024. godine na 12 sanitarnih deponija u Srbiji, pokazuju podaci Agencije za zaštitu životne sredine (SEPA). Međutim, stvarna količina otpada verovatno je znatno veća, budući da je organizovano odlaganje na sanitarne deponije bilo dostupno za svega 42 odsto stanovništva.

Iako je to napredak u odnosu na 2016. godinu, kada je taj procenat bio znatno niži, podaci ukazuju da više od polovine građana i dalje svoj otpad odlaže na nesanitarne ili divlje deponije, što potvrđuje i zvanični Izveštaj o upravljanju otpadom SEPA.

"I pored ovako velikog napretka u pristupačnosti stanovništva sanitarnim deponijama i dalje se znatna količina otpada odlaže na nesanitarne i divlje deponije", navodi se u izveštaju.

Prema zvaničnim podacima, u Srbiji postoji 12 sanitarnih deponija, 127 nesanitarnih deponija i više od 3.000 divljih odlagališta otpada.

Razlika između njih je u nivou zaštite životne sredine i načinu upravljanja otpadom. Sanitarne deponije predstavljaju tehnički uređene objekte u kojima se otpad odlaže u skladu sa propisanim standardima, uz mere koje omogućavaju kontrolisano razlaganje otpada i sprečavaju negativan uticaj na okolinu.

S druge strane, nesanitarne deponije, odnosno smetlišta, nemaju takav nivo zaštite. Otpad se na njima odlaže bez odgovarajuće kontrole, zbog čega postoji veći rizik od zagađenja zemljišta, vode i vazduha. Prema podacima, starost ovakvih deponija u Srbiji kreće se od četiri do čak 60 godina.

"Okolo 70 odsto aktivnih deponija - smetlišta nije predviđeno prostorno-planskim dokumentima i nemaju urađenu studiju o proceni uticaja na životnu sredinu, niti imaju potrebne dozvole. Na ovim smetlištima često dolazi do samozapaljenja, pri čemu dolazi do emisije zagađujućih materija. Deponije-smetlišta sa najvećim rizikom po životnu sredinu i zdravlje ljudi su one koje se nalaze na udaljenostima manjim od 100 m od naselja ili na udaljenostima manjim od 50m od obale reke, potoka, jezera ili akumulacije", navodi se u Izveštaju o upravljanju otpadom.

Iako je Programom upravljanja otpadom predviđeno "zatvaranje i rekultivacija postojećih smetlišta i izgradnja 26 regionalnih sanitarnih deponija", do sada je izgrađeno svega 12 takvih objekata.

Međutim, problem nije samo u tome što taj broj još nije dostignut, već i u tome što postojeće ne funkcionišu uvek na način koji bi trebalo.

Strategije i zakoni

Da problem upravljanja otpadom u Srbiji nije u nedostatku planova, već u njihovoj primeni, ocenjuje za Insajder Dejan Lekić iz Nacionalne ekološke asocijacije. Prema njegovim rečima, za sprovođenje neophodnih reformi nedostaju bolja koordinacija institucija, ali i stručni kapaciteti koji bi omogućili da se usvojeni planovi zaista sprovedu u praksi.

Kako kaže, Srbija često preuzima evropsku regulativu i njene standarde ugrađuje u strateške dokumente, ali se problemi javljaju kada te stvari treba da se realizuju.

"Za sprovođenje mnogih mera u oblasti zaštite životne sredine potrebna je sinergija državnih organa, lokalnih samouprava i privatnog sektora, ali i ljudi koji imaju znanje da te planove sprovedu", rekao je Lekić.

Da na papiru sve izgleda dobro, saglasan je i profesor Hemijskog fakulteta i član Demokratske stranke Branimir Jovančević. On ocenjuje da Srbija usvaja zakone i strateška dokumenta u oblasti zaštite životne sredine, ali da ne posvećuje pažnju njihovoj primeni.

"Kada je u pitanju životna sredina, pa i upravljanje otpadom, papirološki ćemo sve da uradimo. Usvojimo sva potrebna dokumenta i zakone u Skupštini, ali ništa od toga nećemo primeniti", kaže Jovačević.

Govoreći o sanitarnim deponijama, on navodi da uprkos zvaničnim dokumentima, nije saglasan sa tvrdnjama da Srbija ima 12 takvih deponija.

"Ja znam samo za deponiju u Vinči, koja je namenjena Beogradu. Sve ostale su do određenog nivoa

Vreme: 12.07.2026 18:06

Medij: insajder.net

Link: <https://insajder.net teme/do-guse-u-otpadu-kako-se-drzava-zaglavila-sa-problemom-deponija>

Autori: Ana Đurić

Teme: Evropska banka za obnovu i razvoj (EBRD)

Naslov: Do guše u otpadu: Kako se država zaglavila sa problemom deponija

sanitarne, ali prava sanitarna deponija podrazumeva čitav, veoma razrađen sistem", rekao je.

Održavanje i monitoring

Profesor Hemijskog fakulteta navodi da svaka sanitarna deponija, pored odgovarajuće infrastrukture, mora da ima organizovan nadzor nad uticajem na životnu sredinu, koji podrazumeva kontrolu zemljišta, površinskih i podzemnih voda, kao i redovne analize zagađujućih materija u vazduhu.

"Koliko znam, danas se u Srbiji nigde ne rade analize dioksina i furana iz vazduha, zemljišta i podzemnih voda u okviru redovnog monitoringa. To ne rade ni Agencija za zaštitu životne sredine, ni Institut za javno zdravlje 'Batut', ni gradski zavodi za javno zdravlje, niti to organizuje Ministarstvo. Takva merenja sprovode se jedino na istraživačkom nivou u Institutu Vinča", kaže Jovančičević.

Dodaje da se u Srbiji monitoring uglavnom svodi na merenje PM čestica i pojedinih gasovitih zagađujućih materija, dok sistemi za praćenje organskih polutanata - ne postoje.

Dejan Lekić iz Nacionalne ekološke asocijacije saglasan je da veliki problem predstavlja to što izostaje sistematsko održavanje i kontrola deponije, dodajući da je za funkcionisanje ovakvih sistema neophodan kontinuirani nadzor.

"Kada kupite novi automobil, morate redovno da ga servisirate kako biste sprečili kvarove. Ako to važi za automobil vredan nekoliko desetina hiljada evra, zašto ne bi važilo za investiciju vrednu više miliona evra", rekao je Lekić.

Prema njegovim rečima, ne postoji jasna metodologija za praćenje da li se nakon završetka izgradnje deponija i dalje primenjuju svi standardi predviđeni projektom.

"To su inženjerska pitanja. Može se precizno utvrditi šta nije urađeno kako treba, nije reč o političkim ili sociološkim tumačenjima. Najčešće uz pomoć stranih donatora završimo projekat, a zatim ga više ne pratimo. Kažemo da je posao završen, ali u zaštiti životne sredine ništa nije završeno. Kao što vam zubar zakaže kontrolu za šest meseci, tako i ovakvi sistemi zahtevaju redovne provere", rekao je on.

Česti požari i zagađenje koje se uvećava

Lekić navodi da je osnovna svrha sanitarne deponije da spreči izbijanje požara, pa činjenica da je do gorenja ipak došlo na nekoj sanitarnoj deponiji poput "Duboko" ukazuje da određeni tehnički standardi, kako kaže, nisu bili ispunjeni.

"Sanitarnu deponiju pravite da ne gori. Ako počne da gori, znači da nešto nije urađeno kako treba. To je pitanje tehničke prirode", rekao je Lekić.

Ipak, mnogo veći i mnogo češći problem su požari na nesanitranim i divljim deponijama. Tako je početkom meseca izbio požar na deponiji u Druglićima kod Priboja, a dim koji se širio osetili su i građani Nove Varoši i Prijepolja. Ista deponija gorela je i julu prošle godine kada je bila proglašena i vanredna situacija. Požar se tada proširio i van same deponije i zahvatio šume. I to nije jedini slučaj, u junu je požar izbio i na deponiji Goveđak koju meštani blokiraju navodeći da se radi o "divljoj i nesanitarnoj deponiji" i tražeći da se na toj lokaciji otpad više ne odlaže.

Problem su imali i građani Novog Pazara, pa je tako peticiju za zatvaranje deponije Golo brdo potpisalo oko 5.000 građana. Ta deponija je prošle godine gorela dve nedelje, a situacija je bila posebno kritična zbog eksplozije metana što je izazivalo ponovni požar.

Slična priča bila je i sa deponijama u Loznici, Kragujevacu, Futogu, Novom Sadu i Požarevacu.

Profesor Hemijskog fakulteta Branimir Jovančičević objašnjava da takvi požari predstavljaju dugoročnu opasnost po životnu sredinu, jer tokom sagorevanja nastaju izuzetno toksične materije koje mogu decenijama da zagađuju i zemljište i podzemne vode.

Kako kaže, na svim deponijama se stvara metan zbog razgradnje otpada, ali ključna razlika je u tome što se na sanitarnim deponijama taj gas kontroliše, a u pojedinim sistemima se prikuplja i može da se koristi i kao energent.

"Na divljim deponijama gde se odlaže različit otpad bez ikakve selekcije i često se ne zna šta se sve nalazi na njima, metan nije kontrolisan, pa dolazi do takozvanog tinjajućeg sagorevanja, pri kojem se stvaraju brojni organski polutanti", rekao je Jovančičević.

Dodatni problem je to što pri takvom sagorevanju temperatura nije dovoljno visoka da bi otpad potpuno sagoreo do ugljen-dioksida i vode, već nastaju opasna organska jedinjenja.

"Ti organski polutanti predstavljaju najveću opasnost. Oni zagađuju vazduh, ali još veći problem je što teži molekuli padaju na zemljište i u vode, gde ostaju godinama, pa čak i decenijama", rekao je.

Slučaj deponije Duboko

Kao "dobar" primer propadanja sagovornici pominju i deponiju Duboko. U pitanju je regionalna deponija u blizini Užica izgrađena 2012. godine, a koja je u prethodne dve godine više puta gorela. Da je stanje

Vreme: 12.07.2026 18:06

Medij: insajder.net

Link: <https://insajder.net teme/do-guse-u-otpadu-kako-se-drzava-zaglavila-sa-problemom-deponija>

Autori: Ana Đurić

Teme: Evropska banka za obnovu i razvoj (EBRD)

Naslov: Do guše u otpadu: Kako se država zaglavila sa problemom deponija

loše pokazuje i to što je Evropska banka za obnovu i razvoj (EBRD) raspisala međunarodni dvostepeni tender za izvođenje radova na sanaciji, remedijaciji, rekultivaciji, zatvaranju i stabilizaciji iskorišćenog tela regionalne deponije Duboko kod Užica, u okviru Programa upravljanja čvrstim otpadom u Srbiji.

Jovančičević smatra da je ova deponija zbog lošeg upravljanja toliko degradirana do je došla do nivoa divlje deponije. Prema njegovim rečima, deponija je prilikom izgradnje ispunjavala najveći deo standarda za sanitarnu deponiju, ali nikada nije u potpunosti završena.

"Bila je na oko 90 odsto standarda sanitarne deponije i trebalo je napraviti još nekoliko koraka da bude potpuno uređena. Umesto toga, nakon što je predata na upravljanje novim vlastima, počeo je njen sunovrat i vraćena je na nivo divlje deponije", rekao je Jovančičević.

On podseća da je Duboko pre dve godine zahvatio veliki požar, ali da je mnogo opasnije curenje procednih voda koje se dogodilo pre nekoliko meseci.

"Po mom mišljenju, curenje procednih voda predstavljalo je veće zagađenje za Ribaševinu, Karan i okolna sela nego požar koji se dogodio pre dve i po godine. Priče da se Duboko može vratiti u početno stanje nisu realne. To nije moguće, niti je ekonomski isplativo. Tu deponiju treba zatvoriti i otvoriti novu", rekao je Jovančičević.

I Dejan Lekić iz Nacionalne ekološke asocijacije smatra da je loše upravljanje glavni razlog za propast deponije Duboko.

"Građani se protive izgradnji regionalnih centara na teritoriji svojih opština, a tamo gde su izgrađeni dogodili su se problemi, poput požara izazvanih lošim upravljanjem. Time se šalje dvostruko loša poruka i urušava poverenje građana u ovakav sistem", rekao je on.

Prema njegovim rečima, umesto da unapređenje sistema upravljanja otpadom bude prepoznato kao korist za životnu sredinu, zbog loše realizacije ono kod građana izaziva dodatno nepoverenje i otpor.

Lekić dodaje da građani često reaguju tek kada se problem pojavi u njihovom neposrednom okruženju. On je ocenio da je takav pristup posledica nedostatka sistemskog razmišljanja.

"Kod nas je sve problem kada se dešava meni, a ništa nije problem kada se dešava drugom. To je nešto što je naša tužna sudbina. Za rešavanje ovog problema, kao i većine problema u zaštiti životne sredine, potrebna je sinergija ljudi", zaključio je Lekić.

Tagovi

deponije

Preuzimanje delova teksta ili teksta u celini je dozvoljeno, ali uz obavezno navođenje izvora i uz postavljanje linka ka izvornom tekstu na www.insajder.net.

Još vesti

Romi i Alen: Večiti verenici - dokumentarni film18:00

Zelena krv - dokumentarna serija19:00

